

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

นักวิจัยทางการศึกษาได้พยายามค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำมาอธิบายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อจะได้ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียนได้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีมาเป็นเวลานานและจำนวนมากซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวแปรที่แตกต่างกันออกไป และมีองค์ประกอบหลายอย่างที่เกี่ยวกับข้อสอบ ในบทนี้ผู้วิจัยได้รายงานผลสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาคงต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา

บิเน็ต (Binet) ผู้สร้างแบบสอบเชาว์ปัญญาคนแรก เชื่อว่าเชาว์ปัญญา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักจิตวิทยาสมัยต่อมาต่างก็มีความเชื่อเช่นเดียวกัน และทำการตรวจสอบความตรงของแบบสอบเชาว์ปัญญา โดยนำผลของการสอบไปเปรียบเทียบกับผลการเรียน ถ้านักเรียนเรียนเก่งได้คะแนนเชาว์ปัญญาสูงกว่านักเรียนที่เรียนอ่อนก็ถือว่าแบบสอบเชาว์ปัญญานั้นมีความตรง (ชัยพร วิชชาวุธ 2524: 399) และนักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าแบบสอบที่วัดความสามารถทั่วไปของเชาว์ปัญญาได้ดีที่สุดคือ แบบสอบแมทริชสีกาเวนนาของราเวน (Raven's Progressive Matrices) ในครั้งนี้ผู้วิจัยก็ได้ใช้แบบสอบนี้ และมีผู้ทำการวิจัยไว้มากมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

มาลี ชุมเพ็ญ (2514: 26, 67-73) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 369 คน โดยใช้แบบสอบแอกวานซ์ โพรเกรสซิฟ แมทริชส วิเคราะห์เชาว์ปัญญา พบว่า เชาว์ปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ ($r = .353$) สำหรับนักเรียน

แผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลปะ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .265 และ .241 ตามลำดับ เมื่อแยกศึกษานักเรียนชายและนักเรียนหญิง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .451 และ .286 ตามลำดับ สิวิมล ว่องวาณิช (2522: 48-49) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านเชาว์ปัญญากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1175 คน โดยใช้แบบสอบเชาว์ปัญญามัลเมทริซีก้าวหน้ามาตรฐาน (Standard Progressive Matrices) พบว่า เชาว์ปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ .4804 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในปีเดียวกัน สุปรียา ลำเจียก (2522: 33, 43-45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 641 คน โดยใช้แบบสอบแมทริซีก้าวหน้ามาตรฐานวัดเชาว์ปัญญา พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองเท่ากับ .33 ($P < .05$) สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เท่ากับ .28 และ .41 ตามลำดับ แต่ในปี 2527 รัตนา ควงแก้ว (2526: 45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของเชาว์ปัญญา สภาพแวดล้อมทางปัญญา และฐานะทางสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 314 คน โดยใช้แบบสอบแมทริซีก้าวหน้าขั้นสูง วัดเชาว์ปัญญาของนิสิต ได้ผลสรุปว่า เชาว์ปัญญาไม่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สำหรับการวิจัยในต่างประเทศนั้น ลิลลา (Luella 1963: 153) ได้พบว่า เชาว์ปัญญา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญคือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .1 ถึง .5 ส่วน ธอร์นไดค์ และ ฮาเกน (Thorndike and Hagen 1965: 246-247) ได้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเด็กระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เท่ากับ .70, .60 และ .50 ตามลำดับ ในปีเดียวกัน ไทเลอร์ (Tyler 1965: 195) ได้วิจัยพบว่า เชาว์ปัญญาเป็นตัวทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .4 ถึง .6 ในปี ค.ศ. 1972 เค บาร์ตัน และคณะ (K. Barton and Others 1972: 398-404) ศึกษา นักเรียนระดับ 6 จำนวน 169 คน และระดับ 7 จำนวน 142 คน พบว่า เชาว์ปัญญาทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเชาว์ปัญญา กับ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 6 ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และ การอ่าน เท่ากับ .60, .38, .44 และ .52 ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของนักเรียนระดับ 7 ตามลำดับวิชาข้างต้น เท่ากับ .16, .53, .47 และ .65

จากผลงานวิจัยดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง เชาวน์ปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนมากมีค่าเป็นบวกและมีขนาดปานกลางค่อนข้างต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้หรือความรู้พื้นฐาน

บลูม (Bloom 1976: 396-402) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เป็น องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันได้แก่แรกนั้นคือ พื้นความรู้เดิม และ จากการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านต่าง สนับสนุนว่าพื้นฐานความรู้เดิมหรือความรู้พื้นฐานเป็นตัวแปร สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

นงลักษณ์ ประเสริฐ (2516: ง, 19, 22) วิจัยพบว่า คะแนนสัมฤทธิ์ผลในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย แต่ละวิชา มีความสัมพันธ์กับคะแนนรวมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งในแผนกวิทยาศาสตร์และศิลปะ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติโดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .52 และ .41 ตามลำดับ แผนกวิชาข้างต้นอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พิศเพลิน เขียวหวาน (2520: ง, 99-106) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบบางประการที่เกี่ยวข้องกับ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 585 คน โดยใช้คะแนนสัมฤทธิ์ผลในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาไทยเป็นตัวเกณฑ์ พบว่า องค์ประกอบค่านักเรียนซึ่งมีความรู้พื้นฐานเดิม อายุ และสุขภาพของนักเรียน สามารถร่วมกัน อธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ร้อยละ 24 ในทำนองเดียวกับ ทรงวิทย์ สุวรรณธาดา (2523:75) ได้วิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพฯ มหานคร ทั้งโปรแกรมที่ 1 และโปรแกรมที่ 2 จำนวน 398 และ 389 คน พบว่า ความรู้ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ สุนันท์ จันทระ (2526: 97) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการ

ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 580 คน พบว่า พื้นความรู้เดิมสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .587$) และ ปาจารย์ วิชวัลคุ (2527: ง, 70) ได้ศึกษาอิทธิพลขององค์ประกอบด้านลักษณะนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้าน และสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 617 คน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า พื้นความรู้เดิมมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ฮาลเพอธิน และ แอ็บรามส์ (Halperin and Abrams 1978: 763-771) ได้ทำการวิจัยเพื่อพยากรณ์คะแนนที่ใ้ได้รับจากการสอบไล่ครั้งสุดท้าย โดยศึกษาจากอิทธิพลของผลการเรียนเดิมและแรงจูงใจใ้สัมฤทธิ์ จากนิสิตปริญญาตรี วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เป็นชาย 43 คน และเป็นหญิง 41 คน พบว่า ทั้งนิสิตชายและหญิง คะแนนเฉลี่ยสะสมภาคสุดท้ายมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) กับคะแนนที่ใ้จากการสอบกลาง เทอมครั้งแรก และการสอบกลาง เทอมครั้งที่สอง คะแนนกลาง เทอมครั้งแรกมีความสัมพันธ์กับคะแนนกลาง เทอมครั้งที่สองอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .01$) และในปีเดียวกัน แคสมิเพอร์ (Chasemipur 1978: 2775-A) ได้ศึกษาโดยใช้คะแนนผลการเรียนเดิมในระดับมัธยมศึกษา ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เพื่อพยากรณ์ผลการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย พบว่า ผลการเรียนเดิมในระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีที่สุด และในปี ค.ศ. 1980 ทิวารี (Tewari 1980: 5351-A) ศึกษากลุ่มของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานของวิชาคณิตศาสตร์จากนักเรียนจำนวน 341 คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่า คะแนนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานของวิชาคณิตศาสตร์ และเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใ้สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนค์ (Mc.Clelland 1953: 110-111) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใ้สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันใ้บุคคลต้องการมีสถานะและความสำเร็จสูงชัน มีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างใ้มีการพัฒนาการในคานต่าง ๆ ไ้รวดเร็ว และกระตุ้น

ใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น เช่นเดียวกับที่ กิลฟอร์ด (Guilford 1959: 437-439) กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานโดยทั่ว ๆ ไป คือ ความปรารถนาที่จะทำกิจการให้สำเร็จ

2. ความเพียรพยายาม ใฝ่แท้ ความพยายามทำงานให้เป็นผลสำเร็จ

3. ความอดทนเต็มที่ที่จะลำบาก แม้จะยากเย็นเพียงใดก็ตาม เพื่อมุ่งทำ

กิจการ

ซึ่งมีผู้สนับสนุนว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ทำการวิจัยไว้มากมายคือ เมเยอร์ (Mayer 1965: 355-356) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับอันคัมคะแนนเฉลี่ย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมในสหรัฐจำนวน 524 คน เป็นชาย 261 คน หญิง 263 คน ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับอันคัมคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชายและหญิง เท่ากับ .50, .48 ตามลำดับ ในปีถัดมา เฟริสต์ (Furst 1966: 927-933) ได้ปรับปรุงแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมเยอร์ไปใช้กับนักเรียนเกรด 9 ต่ำกว่าระดับของกลุ่มตัวอย่าง ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับอันคัมคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชายและหญิง เท่ากับ .47 และ .53 ตามลำดับ ต่อมาในปี ค.ศ. 1969 รัสเซล (Russell 1969: 263-266) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 9 ใช้แบบสอบ California Achievement Test วัดผลสัมฤทธิ์วิชาเลขคณิต ภาษาอังกฤษ และการอ่าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .60, .71 และ .69 ตามลำดับ ทานองเกี่ยวกับ แรฟฟินิ (Raffini 1970: 1085-A) ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ และความจำในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี พบว่าทั้งนิสิตชายและหญิง ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ถึงแม้ว่าจะใช้คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำนายร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ก็ยังมีผลต่อการเรียนสูง ดังที่ ลิดดิโคท (Liddicoat 1972: 6133-A) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างนิสิตหญิงสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่าระดับความสามารถในองค์ประกอบที่มีไฮสติปัญญา ซึ่งได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ นิสัยในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะบุคลิกภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำกว่า

ระดั้มความสามารถนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดั้ม .05

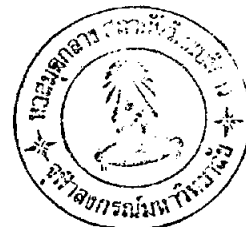
สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยนั้น ราชโพธิย์ ชีวณิก (2514: 25-27) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยครู ชั้นปีที่ 1 จำนวน 240 คน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดั้ม .01 ในปีถัดมา ประสาท ปันพวงกูร (2516: 80-81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 284 คน พบว่า ตัวแปรทั้งสองนี้ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดั้ม .01 ในปี พ.ศ.2522 อรุณพร ชูชม (2522: 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดั้ม มัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 3 โปรแกรมการเรียน จำนวน 1,146 คน ผลสรุปว่า พื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทักษะทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรมวิทย์-คณิต และโปรแกรมศิลป-คณิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดั้ม .01 ส่วนโปรแกรมศิลป-ภาษา พื้นความรู้เดิม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และทักษะทาง การเรียนเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .01$) ต่อมาในปี พ.ศ.2525 ทศพร ประเสริฐสุข (2525: 164, 167) ได้ศึกษาเพื่อสร้างโมเดลการ สอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับเด็กค้อยสัมฤทธิ์กับเด็กมัธยมศึกษา ปีที่ 1 จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มปกติ ผลปรากฏว่า นักเรียนค้อยสัมฤทธิ์ในกลุ่มทดลองมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดั้ม .01 นอกจากนี้ ปาจารย์ วิชวัลคุ (2527: 69) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ยังเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน จึงสรุปได้ว่า การเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียน

มีผู้แบ่งรูปแบบการเรียนไว้มากมายหลายรูปแบบ แต่ แอนโทนี กราสซ่า และ เซอวีล ไรช์แมน (Anthony Grasha and Sheryl Reichman อ้างถึงใน ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล 2524: 40-41) ได้พัฒนาและแบ่งแยกประเภทของแบบการเรียนของนักศึกษา

ออกเป็น 6 แบบ ซึ่งผู้วิจัยถือเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ แบบแข่งขัน (Competitive) แบบร่วมมือ (Collaborative) แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) แบบมีส่วนร่วม (Participant) แบบพึ่งพา (Dependent) และแบบอิสระ (Independent) ได้มีผู้ศึกษาถึงรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้น้อยมาก มี อิสเมล ยูซอฟ (Ismail Yusoff 1983: 2304-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับรูปแบบการเรียน จากนักศึกษาชาวมาเลเซีย จำนวน 162 คน พบว่า พฤติการณ์ที่พยายามจะหลีกเลี่ยงความล้มเหลวมีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างเห็นได้ชัด ส่วนพฤติกรรมที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นนามธรรม ระดับชั้นปีและสาขาวิชาเรียนก็เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและรูปแบบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างจะเป็นอิสระจากรูปแบบการเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

สำหรับงานวิจัยในประเทศ ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2524: 105-107) ศึกษาแบบการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบวัดรูปแบบการเรียนของ กราส์ซา และไรซ์แมน ผลปรากฏว่า นิสิตชอบแบบการเรียนแบบร่วมมือค่อนข้างสูง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ชอบแบบหลีกเลี่ยง กับแบบแข่งขัน และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมกับแบบร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วน อุไรรัตน์ ศรีสวย (2526: 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนกับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก ของ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร จำนวน 566 คน โดยใช้แบบวัดเดียวกัน พบว่า รูปแบบการเรียนแบบพึ่งพามีความสัมพันธ์กับเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .13$) และ นักศึกษาวิชาเอกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยงและแบบพึ่งพา ส่วนรูปแบบการเรียนแบบอื่นไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นปี และวิชาเอก อย่างมีนัยสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเองนั้น เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นได้โดยมีกระบวนการภายใน เป็นสื่อ และกระบวนการภายในอย่างหนึ่งนั่นก็คือ ความเชื่อของบุคคลนั้นเองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเขานั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือความสามารถของเขาเอง (Internal Locus of Control) จึงเห็นได้ว่าความเชื่อในความสามารถหรือผลการกระทำของตนเอง นั้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมตนเอง ผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้ย่อมมีความเชื่อในความสามารถของตนเอง (Rosenbeum 1980: 109-111) ซึ่งมีผู้วิจัยเกี่ยวกับการควบคุมตนเองไว้มาก คือ

เมสเสอร์ (Messer อ้างถึงใน สุวัลยา วงษ์กระจ่าง 2523: 16) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ถึงการควบคุมตนเอง กับคะแนนสัมฤทธิ์ผลของเด็กอายุ 9-11 ปี 8 เดือน ซึ่งศึกษาในระดับ 4 จำนวน 78 คน เป็นชายครึ่งหนึ่ง หญิงครึ่งหนึ่ง ที่มีระดับสติปัญญา และการรู้จักไตร่ตรองพอกัน พบว่า เด็กหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะยอมรับว่าเธอเป็นผู้กำหนดตนเองในด้านความล้มเหลวในการศึกษา ส่วนเด็กชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้นจะยอมรับว่าเธอเป็นผู้กำหนดตนเองในด้านความสำเร็จในการศึกษา เช่นเกี่ยวกับการศึกษาของ สุวัลยา วงษ์กระจ่าง (2523: 57) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบระดับการควบคุมตนเองโดยมาตราประมาณค่า เอส ซี เอส ของนักเรียนที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการยอมรับเลี้ยงดูต่างกัน และมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกัน กับนักศึกษาประโยคประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 จำนวน 200 คน ผลปรากฏว่า ผู้ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีระดับการควบคุมตนเองสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า ผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนพิเศษหรือการกวดวิชา

สำหรับงานวิจัยซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนพิเศษ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรงในประเทศไทยนั้นยังมีน้อยมาก มีศึกษาเฉพาะการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 16) พบว่า อิทธิพลของการกวดวิชา สามารถทำนายผลการสอบคัดเลือกเข้าเรียนได้ร้อยละ 12.02 และการกวดวิชามีความสัมพันธ์กับ

การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\alpha = .35$) ถึงแม้ว่าการทบทวนจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกในระดับอุดมศึกษาอยู่มาก แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ยังพบว่า ผลการเรียนรู้เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลสูงควย (กาญจนา ชูกรวงศ์ และ ช่อม มงคล 2526: 67)

ส่วนในต่างประเทศเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนเพื่อรู้งั้น คือ มีการสอนซ่อมเสริม หรือการสอนพิเศษเป็นองค์ประกอบควย ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะดีกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ไม่ได้เรียนพิเศษ ดังผลการวิจัยของ วิลเลียม (Williams 1976: 4978-A) ซึ่งได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการสอนโดยใช้หลักการเรียนเพื่อรู้งั้น กับวิธีสอนธรรมดา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ธุรกิจที่ไอโอวา จำนวน 81 คน สุ่มนักเรียนที่เรียนภาคเช้า 40 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และสุ่มนักเรียนที่เรียนภาคบ่าย 41 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้วิธีการสอนโดยวิธีธรรมดา กับวิธีการสอนที่มีการสอนพิเศษ ผลการทดลองสรุปได้ว่า ตัวกลางเลขคณิตของคะแนนในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่มีรายละเอียดในเนื้อหาวิชาที่มีความยากปานกลาง นักเรียนที่ได้เรียนพิเศษจะมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนพิเศษอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในเนื้อหาวิชาที่ยากมาก ๆ และง่ายมาก ๆ ทั้งสองกลุ่มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กันเคน (Duncan 1976: 1370-A) ในปีเดียวกัน พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนพิเศษดีกว่านักเรียนที่เรียนแบบธรรมดา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

สิ่งแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก เด็กจะพร้อมในการเรียนตามบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เขาเรียน คือ มีความเข้าใจดีต่อกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวล ให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก (อรพินทร์ ชูชม 2522: 18-19) ดังงานวิจัยของ ชอร์ และไลแมน (Shore and Leiman 1960: 391) พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีบิดามารดาที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของบุตรมากกว่าบิดามารดาของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มอโรว์ และวิลสัน (Morrow & Wilson 1961: 508-514) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพ่อแม่ให้คำชมเชย สนใจ และเข้าใจ ตรงกันข้ามกับ

เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พอแม่ชอบชมชู กวักชัน และลงโทษเด็กมากเกินไป และ ซึ ฮุน โฮ (Sae-Hyun Choe 1971: 781-A) ได้ทำการศึกษาดังความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัวและสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศเกาหลี ใช้คะแนนผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ และการอ่าน ของนักเรียนระดับ 8 จำนวน 239 คน นักเรียนระดับ 12 จำนวน 187 คน ผลปรากฏว่า คะแนนวิชาคณิตศาสตร์และความสัมพันธ์ ภายในครอบครัว ของนักเรียนระดับ 8 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในนักเรียนระดับ 12 ทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ และการอ่าน

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย สุมาลี สังข์ศรี (2521: 68-70) ได้ทำการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตศึกษา 6 จำนวน 233 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก็ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนงานวิจัย ของ อรุณพันธ์ ชูชม (2522: 93-94) พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง โปรรแกรมวิทย์- คณิต, ศิลป-คณิต และศิลป-ภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตรงกับผลการวิจัย ของ ปาจารย์ วัชรวัลคุ (2527: 70) ที่ว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรง ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ส่งผลทางตรงเชิงนิเสธ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้เพราะ การศึกษาไม่وارهคับใจจำเป็นต้องใช้จ่ายทางเศรษฐกิจเป็นส่วนส่งเสริมให้สามารถศึกษาได้ สำเร็จตามความต้องการ (ปาจารย์ วัชรวัลคุ 2527: 29)

เดียร์ (Dear 1975: 7675-A) ทำการศึกษากับนักศึกษา 240 คน ใน สหรัฐอเมริกา พบว่า รายได้บิดามารดาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ย กล่าวคือ นักศึกษาที่บิดามารดามีรายได้สูงมักจะได้เกรดเฉลี่ยสูงกว่า เช่นเดียวกับ โรเจอร์

(Roger 1983: 3795-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ด้านความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหาโจทย์คณิตศาสตร์ ของนักเรียนเกรด 5 จำนวน 1,660 คน พบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน สำหรับ ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แต่ คาร์มีส (Karmas 1975: 7081-A) ได้ศึกษา ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพทาง เศรษฐกิจ-สังคม และตัวแปรอื่น ๆ กับผลการเรียนในมหาวิทยาลัย พบว่า สถานะทาง เศรษฐกิจ-สังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในมหาวิทยาลัย

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย อรพินทร์ ชูชม (2522: 93) พบว่า สภาพแวดล้อม ทางบ้านด้านฐานะทาง เศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนโปรแกรมวิทย์-คณิต, ศิลป-คณิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อใช้ ตัวแปรด้านฐานะทาง เศรษฐกิจร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เพื่อทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนทั้ง 3 โปรแกรม ปรากฏว่า เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านฐานะทาง เศรษฐกิจเข้าในสมการ ทำนายแล้ว ไม่ได้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำนาย ขึ้นมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ประนอม ทวีกาญจน์ (2526: 48) พบว่า ฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนน้อยกว่าตัวแปรอื่น ๆ ซึ่ง ปาจารย์ วัชชวัลคุ (2527: 70) ก็ได้ผล เช่นเดียวกันว่า ฐานะทาง เศรษฐกิจนั้นส่งผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่อยู่อาศัย

บ้านที่มีสภาพไม่ดีพอจะส่งผลให้เด็กกลายเป็นคนที่ปรับตัวไม่ได้ และไม่สามารถใช้ ความสามารถทางสติปัญญา หรือแม้ว่าจะเป็นผู้ที่ปรับตัวได้ดี แต่สภาพทางบ้านจะไม่กระตุ้นให้ เด็กรักการเรียน (Grinder 1963: 501) จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านด้านที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนของเด็กอยู่ไม่น้อย ทั้งผลการวิจัยต่อไปนี้

แอสเวิร์ท (Ashworth 1963: 3224-A) ศึกษาเปรียบเทียบของคัมภีระกอบ ภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับห้าและหก ที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนตามที่คาดไว้ (ระดับสติปัญญาสูงกว่า 150) และต่ำกว่าที่คาดไว้ (ระดับสติปัญญา

ต่ำกว่า 125) ภูมิหลังที่ทำให้เด็ก 2 กลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย และแรงกระตุ้นของผู้ปกครอง ส่วนองค์ประกอบทางค่านิยมและเพศ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยมาก เช่นเดียวกับมอนต์โกเมอรี (Montgomery 1970: 157-A) ได้ศึกษานักเรียนที่ประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จในค่านิยมวิชาการ ในวิทยาลัยชุมชนของอัลเลเกนีย์ (Allegheny) พบว่า นักเรียนที่เรียนไม่สำเร็จนั้นมีปัญหาค่านิยมความเป็นอยู่มากกว่าพวกที่เรียนสำเร็จ

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย สุมาลี สังข์ศรี (2521: 67) พบว่า สภาพของที่อยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่งานวิจัยของ พิศเพดิน เขียวหวาน (2520:106) พบว่า เมื่อใช้องค์ประกอบค่านิยมเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ รายได้ของครอบครัว ดินที่ตั้งของบ้าน การพูดภาษาไทยกลางที่บ้าน และการฟังวิทยุ นั้นร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไครอยละ 9 ส่วน อรุณพันธ์ ชูชม (2522: 98) พบว่า ค่านิยมที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรมศิลปะ-ภาษา, ศิลปะ-คณิต แต่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโปรแกรมวิทย์-คณิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการสอน

การสอนที่มีคุณภาพจะมีอิทธิพลต่อผลการเรียน ในรูปแบบทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนของบลูม (Bloom) รูปแบบของแคโรล (Carroll) และรูปแบบผลการเรียนของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ ต่างก็ถือเอาคุณภาพของการสอนเป็นหัวใจสำคัญ (บุญชม ศรีสะอาด 2524: 66)

ในปี ค.ศ. 1980 โดลาน (Dolan 1980: 989-A) ศึกษาตัวแปรด้านคุณภาพของการสอน การเข้าร่วมในโครงการของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อค่านิยมและจิตใจกับกลุ่มตัวอย่าง เกรดหกสองกลุ่ม จำนวน 346 คน และ 247 คน พบว่า คุณภาพของการสอน การเข้าร่วมโครงการ และการให้การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ต่างก็มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียนเป็นอันมาก

กราวด์ และกู๊ด (Grouws & Good 1983: 127-144) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของครูที่มีผลต่อการเรียนการสอนว่า การสอนอย่างตั้งใจจริงและมีความเข้าใจ

เกี่ยวกับความถี่ของของสิ่งทีสอนสามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน จักกิจกรรมการ
สอนใดอย่างเหมาะสม ใดเตรียมการสอนและเอาใจใส่ในการสอนเป็นอย่างก็ โดยทดลอง
สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาและมีชั้นศึกษาตอนต้น พบว่า ในกลุ่มทดลองมี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย บุญชม ศรีสะอาด (2524: 184) และ
ปจาร์ย วัชวัลคุ (2527: 70) ทางก็พบว่า คุณภาพของการสอนมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุ
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นเดียวกับ ประนอม ทวีกาญจน์
(2526: 48) พบว่า คุณภาพของการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำคานวิชาการของผู้อำนวยกา

อภิรมย์ ฃ นคร (2517: 43) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานคานวิชาการ
ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากที่สุด อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยกาทุกคนควร
รับผิดชอบงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนคือการให้บริการทางวิชาการ
โดยทำงานร่วมกับครู กระทบเตือนครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน
อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาท และหน้าที่ของอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยกาจะยังผลในการพัฒนา
วิชาการของโรงเรียนในคานการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การ
บริการวัสดุอุปกรณ์การศึกษา และการประเมินผลการศึกษา แต่จากผลการวิจัยของ สำเร็จ
ยุรัชย์ (2518:83) ครูใหญ่มีความเข้าใจในงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง โดย
เรียงลำดับความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ หลักสูตรและ
วัสดุประกอบหลักสูตร จิตวิทยาการเรียนรูและพัฒนาการของเด็ก การนิเทศการศึกษาใน
โรงเรียน การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การบริหารงานในโรงเรียน การศึกษาทั่วไป
และหลักการสอนและวิธีการสอน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ (2521:75)
พบว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานทุกคานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ดาเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหา
น้อยแล้ว พบว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงไปคือ การนิเทศ
การศึกษา การวัดและการประเมินผลการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และหลักสูตรและ
วัสดุประกอบหลักสูตรน้อยที่สุด ส่วน อำนวยพร วงษ์ถนอม (2520: 84, 86) ได้ผลวิจัยว่า

บทบาททางวิชาการของครูใหญ่ ในบทบาทที่ควรจะเป็นกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กมล สุกประเสริฐ (2524: 22-23) พบว่า ความรับผิดชอบของผู้อำนวยการและความสนใจในด้านการเรียนการสอนของผู้อำนวยการจะมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ และคณะ (2526: 64, 67) พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่สัมพันธ์กับแรงจูงใจไม่สัมพันธ์ของนักเรียน และ ปาจารย์ วัชชวัลสุ (2527: 59) พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่ส่งผลทางตรงเชิงนิเสธ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำด้านวิชาการของครูใหญ่ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีน้อยมาก มีแต่ อาชโบลด์ (Archbold 1982: 1755-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำกับผลการเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสูง ครูใหญ่จะมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านการพิจารณาและดำเนินการริเริ่มสูง โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านต่ำ ครูใหญ่จะมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำด้านการพิจารณาสูง แต่มีพฤติกรรมดำเนินการริเริ่มต่ำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศภายในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน เป็นสภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมวิทยา ประกอบด้วยพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน นักเรียนจะมีอิทธิพลต่อการสอนของครูในชั้น อิทธิพลของนักเรียนมีต่อรูปแบบวิธีสอน แบบแผนของภาษาที่ครูใช้ความถี่ของคำถาม และข้อมูลย้อนกลับที่ให้กับนักเรียนแต่ละคน (Doyle 1979: 139) ดังนั้นตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียนน่าจะมีผลต่อการเรียนในโรงเรียน ถึงผลการวิจัยของ วอลเบอร์ก (Walberg 1969: 443-448) ได้ศึกษาถึงผลของบรรยากาศภายในห้องเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังเรียนวิชาฟิสิกส์ จำนวน 144 ห้องเรียน ผลปรากฏว่า บรรยากาศภายในห้องเรียนสามารถพยากรณ์การเรียนรู้ได้ เช่นเดียวกับ โอ เรลลี่ (O'Reilly 1975: 241-248) ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 48 ห้องเรียน จำนวน 1,100 คน ตัวแปรที่ศึกษามีอิทธิพลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบรรยากาศภายในห้องเรียน ผลการศึกษาพบว่า บรรยากาศภายในชั้นเรียนทั้ง 15 ด้านรวมกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 67 เปอร์เซ็นต์

พินิจ นีวาตะบุตร (2519: 37-40) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็นสามแบบ คือ แบบอัคราธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่เจ็ด ปีการศึกษา 2518 ภาคเรียนที่หนึ่ง จำนวน 366 คน พบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งได้ผลเช่นเดียวกับของ บุญชม ศรีสะอาด (2524: 186) ที่ว่าบรรยากาศในชั้นเรียนค่านการสนับสนุนจากครู ค่านการมีส่วนร่วม และค่านการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อผลการเรียน ส่วนการวิจัยของ ประนอม ทวีกาญจน์ (2526: 48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเคมี สภาพแวดล้อมทางบ้าน บรรยากาศในห้องเรียน คุณภาพของการสอน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า จำนวน 400 คน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เท่ากับ .272 และผลการเรียนเคมีกับบรรยากาศในชั้นเรียนสามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้ร้อยละ 25

จากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีองค์ประกอบหลายอย่างที่มาเกี่ยวข้องของทั้งที่เป็นองค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่มีใช้สติปัญญา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาองค์ประกอบด้านสภาพส่วนตัวนักเรียนได้แก่ เชื้อชาติ ปัญญา ความรู้พื้นฐาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รูปแบบการเรียน การเรียนพิเศษ และการควบคุมตนเอง ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และสภาพที่อยู่อาศัย ด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ คุณภาพของการสอน ความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้อำนวยการ และบรรยากาศภายในชั้นเรียน ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า องค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์และมีอิทธิพลมากน้อยแค่ไหนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาระดับนี้ และในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาของชาติด้วย